

Asian käsittely vakuutusoidessa

Vakuutusliiton on riippumaton ja puolueeton erityistuomioistuin, jossa käsitellään erilaisia toimeentuloturva-asioita. Käsiteltävät asiat koskevat muun muassa henkilön oikeutta työeläkkeeseen, kansaneläkkeeseen, työttömyysetuuteen, palkkaturvaan, asumistukeen, opintotukeen, Kansaneläkelaitoksen maksamiin vammaisuuksiin, sairausvakuutuslain mukaisiin korvauksiin, kuntoutukseen sekä oikeutta korvaukseen työtapaturman, ammatitautien, rikosvahingon, sotilasvamman tai sotilastapaturman perusteella.

Vakuutusliiton toimintaa johtaa ylituomari. Vakuutusliiton on jakaantunut kolmeen osastoon ja sen lainkäyttöhenkilökuntaan kuuluvat ylituomari, osaston johtajat ja vakuutusliiton tuomarit sekä asessorit ja vakuutusliiton esittelijät. Laissa säädetyissä tilanteissa asian ratkaisuun osallistuvat myös valtioneuvoston määräämät päätoiminen yllilääkäri ja sivutoimiset jäsenet, joita ovat lääkärijäsenet, työoloja ja yritystoimintaa tuntevat jäsenet sekä sotilasvamman-asioita tuntevat jäsenet. Vakuutusliiton oikouudessa on lisäksi asiantuntijalääkäreitä, joilta vakuutusliiton pyytää tarvittaessa asiantuntijalausunnon. Lausunnon kuullaan asianosaisia ennen asian ratkaisemista. Lausunnon antaja ei osallistu jäsenenä asian ratkaisemiseen.

Asian käsittelyvaiheet

Asia kirjataan vireille tulleeaksi vakuutusliiton kirjaamossa. Tämän jälkeen notaari suorittaa asian esivalmistelun. Valmistellut asiat jaetaan esittelijälle pääsääntöisesti vireilletuloajan mukaisessa järjestyksessä. Esittelijä laatii asiakirja-aineiston perusteella esittelymuistion sekä päätösluonnoksen. Oikeuden jäsenet perehtyvät tämän jälkeen asiaan kukin vuorollaan. Kun ratkaisukokoukseen puheenjohtaja katsoo, että asia on ratkaistavissa, hän määrää sen käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi.

Ratkaisukokoukset

Asian ratkaisemiseen osallistuu asiaryhmästä ja -lajista riippuen yksi, kaksi,

kolme tai viisi jäsentä. Mikäli lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa asian ratkaisuun, ratkaisukokoonpanoon kuuluu myös lääkärijäsen. Työeläke-, tapaturmavakuutus-, työttömyysturva-, palkkaturva- ja sotilasvamma-asioiden ratkaisemiseen osallistuu myös kaksi valtioneuvoston määräämää sivutoimista jäsentä.

Vakuutusosoikeuden päätös

Vakuutusosoikeus antaa asiassa kirjallisen päätöksen, joka toimitetaan asianosaisille tai heidän mahdollisille asiamiehilleen. Vakuutusosoikeuden päätöksen sisällöstä ei anneta tietoa ennen päätösasiakirjojen lähettämistä. Päätösasiakirjat lähetetään yleensä kuukauden kuluessa asian ratkaisemisesta.

Käsittelyaikaan vaikuttavia tekijöitä

Asiat käsitellään vakuutusosoikeudessa pääsääntöisesti niiden saapumisjärjestyksessä. Asian monimutkaisuus, oikeudenkäyntiaineiston laajuus tai runsas lisäselvityksen toimittaminen saattaa kuitenkin johtaa tästä poikkeavaan käsittelyjärjestykseen.

Suullinen käsittely

Oikeudenkäynti vakuutusosoikeudessa on pääsääntöisesti kirjallista. Vakuutusosoikeus voi kuitenkin toimittaa suullisen käsittelyn joko muutoksenhakijan pyynnöstä tai myös omasta aloitteestaan asian selvittämiseksi. Suullisessa käsittelyssä voidaan kuulla muutoksenhakijaa, vastapuolena olevaa yhtiötä tai laitosta, todistajia ja asiantuntijoita sekä vastaanottaa muuta selvitystä. Vakuutusosoikeuden lääkärijäsen ei suorita muutoksenhakijalle lääkärintarkastusta suullisen käsittelyn yhteydessä eikä missään muussakaan tilanteessa.

Lisäselvityksen toimittaminen ja tiedoksiantaminen

Vakuutusosoikeudessa käsiteltävään asiaan on mahdollista toimittaa uutta selvitystä muutoksenhakukirjelmän liitteenä ja myöhemminkin. On suositeltavaa, että lisäselvitys toimitetaan mahdollisimman pian asian vireilletulon jälkeen. Mikäli selvitystä tullaan toimittamaan myöhemmin, siitä pyydetään ilmoittamaan kirjallisesti. Lisäselvityksen toimittaminen etenkin odotettavissa olevan käsittelyajan loppupuolella saattaa pidentää käsittelyaikaa, jos vakuutusosoikeus joutuu sen johdosta kuulemaan vastapuolena olevaa tahoa ja sen jälkeen vielä muutoksenhakijaa. Vakuutusosoikeus voi tarvittaessa hankkia omasta aloitteestaan lisäselvitystä asianosaisilta tai esimerkiksi muilta viranomaisilta. Vakuutusosoikeus voi jättää selvityksen huomioon ottamatta, jos selvitys saapuu vakuutusosoikeuteen asian ratkaisupäivänä tai sen jälkeen. Tällöin selvitys palautetaan sen lähettäjälle. Vakuutusosoikeudelle toimitetusta lisäselvityksestä varataan asianosaisille tilaisuus tutustua siihen ja antaa sen johdosta kirjallinen selityksensä.

Oikeudenkäyntikulut vakuutusoikeudessa

Oikeudenkäyntimaksut

Oikeudenkäynti vakuutusoikeudessa on maksutonta kaikissa ennen 1.1.2016 vireille tulleissa asioissa.

Vuoden 2016 alussa voimaan tulleen tuomioistuinmaksulain mukaisesti osassa 1.1.2016 alkaen vireille tulleista asioista peritään vakuutusoikeudessa oikeudenkäyntimaksu asian käsittelystä ja suoritetuista toimenpiteistä. Maksuvelvollinen on tällöin asian vireillepanija.

Yksityishenkilöltä perittävä oikeudenkäyntimaksu valitusasioissa on 270 euroa. Yksityishenkilön vireille panemat valitusasiat käsitellään kuitenkin maksutta, jos asia koskee oikeutta etuuteen, etuuden suuruutta tai etuuden takaisinperintää. Yksityishenkilöille maksullisia olisivat asiat, joissa ei ole kysymys heidän välittömästä etuudestaan. Sellaisia olisivat esimerkiksi vakuutamisvelvollisuutta, vakuutusmaksun perusteita, vakuutusmaksun suuruutta tai sen maksuunpanoa koskevat asiat. Kun yksityishenkilö valittaa työnantajan, yrittäjän tai ammatin- taikka elinkeinonharjoittajan ominaisuudessa, ei kyse ole välittömästä etuudesta, joten tällöin peritään oikeudenkäyntimaksu.

Päätöksen poistamista koskevissa yksityishenkilön vireille panemissa asioissa peritään oikeudenkäyntimaksuna 270 euroa.

Etuuslaitoksilta, kuten Kansaneläkelaitokselta, työeläkelaitoksilta, vakuutusyhtiöiltä ja työttömyyskassoilta, yhteisöiltä ja muilta työnantajilta kuin yksityishenkilöiltä peritään heidän vireille panemiensa valitus- ja poistoasioiden käsittelystä oikeudenkäyntimaksuna 530 euroa.

Oikeudenkäyntimaksu peritään jälkikäteen. Maksu peritään, vaikka valitus tai poistohakemus peruutettaisiin. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä vakuutusoikeudessa tilanteissa, joissa

1. vakuutusoikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhajan eduksi,
2. poistohakemus hyväksytään,
3. asiaratkaisua osaksikaan antamatta muutoksenhakuasia siirretään alemmalle viranomaiselle käsiteltäväksi,
4. asiaratkaisua osaksikaan antamatta asia siirretään toimivaltaiselle viranomaiselle,
5. asiassa esitetään oikeusapulain nojalla määräytyvä vapautuminen käsittelymaksuista tai
6. käsittely on muualla laissa säädetty maksuttomaksi.

Vakuutusoikeus voi yksittäistapauksessa määrätä, ettei tuomioistuinmaksua peritä, jos maksun periminen olisi ilmeisen kohtuutonta.

Muut oikeudenkäyntikulut

Jos muutoksenhakija käyttää asiamiestä tai avustajaa, hän on velvollinen maksamaan tälle palkkion. Vastapuolena oleva laitos voidaan vaatimuksesta velvoittaa korvaamaan muutoksenhakijalle asiassa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut, jos muutoksenhakijan asiassa esittämät vaatimukset hyväksytään.

Oikeusapu

Henkilölle voidaan muun muassa taloudellista asemaa koskevien edellytysten täytyessä myöntää oikeusapua vakuutusoikeudessa käsiteltävää asiaa varten. Tällöin oikeudenkäyntikulut maksetaan valtion varoista joko kokonaisuudessaan tai osittain. Oikeusapua haetaan oikeusaputoimistolta.

Lisätietoa vakuutusoikeuden verkkosivuilla

Lisätietoa vakuutusoikeuden toiminnasta löytyy vakuutusoikeuden verkkosivuilta osoitteessa www.vakuutusoikeus.fi/

Vakuutusoikeuden yhteystiedot

Postiosoite: PL 1005, 00521 Helsinki

Käyntiosoite: Ratapihantie 9, Itä-Pasila, Helsinki

Puhelinvaihde 029 564 3200

Kirjaamo 029 564 3210

Telekopio 029 564 3100

Sähköposti: vakuutusoikeus@oikeus.fi

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:
<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Helmikuu 2022